

ROGER CANADELL

PENSAMENT I LITERATURA EN L'ÈPOCA DEL REALISME.
JORNADES INTERNACIONALS,
18 I 19 DE DESEMBRE DE 2007

Els dies 18 i 19 de desembre de 2007 van tenir lloc a Barcelona les jornades internacionals sobre «Pensament i literatura en l'època del realisme». El Grup d'Estudi de la Literatura del Vuit-cents (GELIV), amb la col·laboració de la Residència d'Investigadors (CSIC-Generalitat de Catalunya), de les universitats de Barcelona i Lleida, del Grup Interuniversitari d'Estudis Literaris del Segle XIX, i de la Institució de les Lletres Catalanes, va convocar estudiosos provinents de diferents universitats i institucions per tal de reflexionar, compartir recerques i presentar propostes de treball sobre diversos aspectes de la literatura catalana i el pensament de la segona meitat del segle XIX.

La convocatòria recordava com els fets revolucionaris de 1868 i, no gaire més tard, la *Commune* parisina afegint-s'hi com a teló de fons, obrien en el camp literari una escena protagonitzada pel científisme positivista i el renaixencisme. El primer popularitzava les teories científiques experimentals i evolucionistes i promovia la tangència del pensament contemporani amb l'activitat dels creadors, la consciència de viure uns temps nous —que reclamaven un art nou— i l'impacte del naturalisme. Al mateix temps, el renaixencisme reforçava el procés de consolidació del sistema literari català, amb èxits tan notables com el d'una eficaç imatge de marca, la «Renaixença». En aquest context, l'activitat dels escriptors quedava definitivament inserida en la dinàmica de la indústria i el mercat, i veia renovats els motius per a la *Weltliteratur*, alhora que començava a interessar-se per la constitució de la nació literària que havia proposat Rubió i Ors.

Amb la voluntat d'aprofundir en aquest marc, i després de la presentació de les jornades per part del Dr. Lluís Calvo (CSIC) i de la Dra. Rosa Cabré (directora del Grup d'Estudi de la Literatura del Vuit-cents, UB), el Dr. Yvan Lissorgues (Université de Toulouse II - Le Mirail) pronuncià la conferència inaugural sobre el naturalisme com a moviment literari «oportú» a l'Europa de la segona meitat del segle XIX, en la qual procurà dilucidar el paper clau d'Émile Zola en l'aparició del terme i de la pràctica naturalista. Seguidament, amb el títol de *Notes per a la caracterització dels escriptors del primer realisme català*, la Dra. Rosa Cabré va focalitzar la seva intervenció en l'exposició dels trets compartits pels escriptors i intel·lectuals catalans més importants de la segona meitat del segle XIX: la vivència de determinats fets històrics, la concepció de la cultura, les influències estètiques comunes, etc. El Dr. Joan Ribera (Universidad Complutense) va par-

lar de la presència dels intel·lectuals positivistes i dels escriptors realistes catalans en les revistes literàries madrilenyes, i encara durant el matí del dia 18, el Dr. Xavier Ferré (URV) va exposar el seu estudi sobre la cultura positivista a la revista «El Porvenir» i el Dr. Damià Pons (UIB) va parlar de la promoció del realisme que Enric Alzamora i Baltasar Champsaur van dur a terme a l'illa de Mallorca.

Les intervencions de la tarda, preparades per la Dra. Carola Duran i el Dr. Laureà Bonet (UB) es van centrar en l'estudi de dues revistes de gran importància en l'«època del realisme». En primer lloc, la Dra. Duran va analitzar les propostes literàries aparegudes a la revista «La Renaixensa» entre els anys 1871 i 1880 i, en segon lloc, per cloure la jornada, el Dr. Bonet va parlar de neoclassicisme, romanticisme i realisme a «La Ilustración Ibérica» del jove Rafael Altamira.

L'obra del crític d'art Lluís Carreras Lastorras va ser l'objecte d'estudi del Dr. Francesc Fontbona (Biblioteca de Catalunya) en la primera de les sessions del dia 19 i, seguidament, la Dra. Montserrat Jufresa (UB) va exposar la seva recerca sobre *Pompeu Gener, humanista i científic*. Després de la pausa programada per a mig matí, van intervenir el Dr. Josep M. Domingo (UdL), amb una conferència dedicada a la poesia realista catalana escrita entre el 1868 i 1880, el Dr. Magí Sunyer (URV), amb un treball sobre la poesia realista produïda i publicada a freqüència del moviment modernista, el Dr. Enric Gallén (UPF), amb una anàlisi de la vinculació entre l'obra d'Àngel Guimerà i el teatre espanyol i, finalment, el Dr. Josep Murgades, que va aportar en la seva conferència una nova mirada sobre els treballs de joventut de Pompeu Fabra.

Per cloure les jornades, la Dra. Rosa Cabré va agrair la presència del públic i dels participants, així com la dels organitzadors —Josep M. Domingo, Roger Canadell (UOC), Rosa Cabré— i el comitè científic —Manuel Jorba (UAB), Sebastià Bonet (UB), Ramon Pla (UB), Carles Miralles (UB), Pere Farrés (UB), i Ricard Torrents (UVic).

Cal recordar que també es va aprofitar l'avinentsa per presentar els llibres publicats pels membres del Grup d'Estudi de la Literatura del Vuit-cents, dirigit per la Dra. Rosa Cabré, en el marc del projecte de recerca finançat pel Ministerio de Educación y Ciencia (HUM 2004-06110/Filo): Rosa CABRÉ i Josep M. DOMINGO (eds.), *Estudis sobre el positivisme a Catalunya* (Eumo, Vic, 2007); Josep YXART, *Escrips autobiogràfics (1872-1889)*, ed. de Rosa CABRÉ (primer volum de la col·lecció «El Vuit-cents», Lleida, Punctum & GELIV, 2007); Pompeyo GENER, *Mis antepasados y yo. Apuntes para unas memorias*, ed. Josep M. Domingo (Lleida, Punctum & Aula Màrius Torres, 2007); Montserrat CORRETGER i Xavier FERRÉ (eds.), *Josep Güell i Mercader: Per l'amor al progrés. Actes del simposi Josep Güell i Mercader* (Reus, Arxiu Històric Municipal de Reus, 2007); Narcís Oller, *Croquis del Natural*, ed. Rosa Cabré (primer volum de la nova edició de l'obra completa d'Oller, Valls, Cossetània Edicions, 2007).